

SAITURIN JOULU

USA, 2009

Ohjaaja: Robert Zemeckis

Käsikirjoittaja: Robert Zemeckis Charles Dickensin kertomuksen pohjalta

Näyttelijät: Scrooge eri ikäisenä/menneiden joulujen haamut—*Jim Carrey*, Jakob Marley/ Bob Cratchit/ Tiny Tim—*Gary Oldman*, sisaren poika, Fred—*Colin Firth*, - Mr. Fezziwig/Ole Joe- *Bob Hoskins*, Fan, Scroogen sisko/Belle—*Robin Wright*, Penn, Dick Wilkins/Mad Fiddler—*Cary Elwes*, Mrs. Dilber—*Fionnula Flanagan*

Musiikki: Alan Silvestri

Kesto: 97 min.

Ikäraja: K 11

Genre: Fantasia, animaatio, 3 D-animaatio, motion capture-tekniikka

Oppimateriaalin tehtävät on suunniteltu 5.- 8.-luokkalaisille

Oppimateriaalin teemoja: saiturin hahmo, klassikkoteos ja esikuva, joulun merkitys, ajankuva ja Dickensin kieli, kummitustarinat, Charles Dickens, köyhyys ja tekopyhyys

SYNOPSIS

Saiturin joulu kertoo koronkiskurista, saituri Ebenezer Scroogesta, joka on vähitellen elämänsä aikana kivettänyt sydämensä. Nyt vanhana hän on katkeroitunut joulun vihaaja, äreä äijä, jonka pihyys on kehittynyt huippuunsa.

Kaupunkilaiset välttelevät tätä ärhäkkää ihmisvihaajaa, jonka pelkkä katsekin saa heidät perääntymään peloissaan.

Eräänä iltana, yksin suuressa kartanossaan asuva Scrooge saa vieraakseen haamun, joka kertoo Scroogelle kolmesta hengestä, jotka tulevat viemään hänet hurjalle aikamatkalle tämän eri elämänvaiheiden jouluihin.

Scrooge siis joutuu kasvokkain menneisyytensä ja nykyisyytensä kanssa ja joutuu kohtaamaan totuuksia, jotka olisi mieluiten unohtanut.

Viimeinen, nykyisen joulun kummitusmainen henki johdattaa Ebenezerin tämän oman haudan partaalle ja näyttää ukon tulevaisuuden uhkakuvat, jos tämä ei vihdoin päättää muuttua ja lopettaa yletöntä rahan ahneutta ja rikkauksien palvontaa.

Scroogen pitäisi muuttua hyvittääkseen vuosikautiset ilkeydet, ennen kuin on liian myöhäistä.

VINKKEJÄ ELOKUVAN KÄSITTELYYN

Ennen elokuvan katsomista

1. Motion capture ja 3D

a. Saiturin joulu-elokuvan tekemisessä on käytetty liikkeenkaappaustekniikkaa, joka mahdollistaa elävien näyttelijöiden suoritusten siirtämisen digimaailmaan.

Etsikää ennen elokuvan katsomista tietoa tekniikasta ja selvittäkää, mitä sillä oikein tarkoitetaan.

Motion capture tarkoittaa oikeiden näyttelijöiden liikeratojen, liikkeiden ja eleiden tallentamista ja siirtämistä animoitujen hahmojen ominaisuuksiksi. Näyttelijöiden aidot näyttelijäsuoritukset ja persoonalliset ominaisuudet hahmottuvat tietokoneelle huipputeknisten kypäräkameroiden, erikoismaskien ja erikoispukujen avulla. Näin meneteltiin myös Tom Hanksin kanssa *Napapiirin pikajunassa* 2004.

Saiturin joulussa Gary Oldman näytteli Marleyn, Bob Cratcitin ja pikku Timin liikkeitä ja Jim Carrey esiintyy jopa seitsemässä eri roolissa. Lähde: www.mtv3.fi/viihde/arvostelut/elokuva.shtm/991728

Lisätietoa aiheesta voi hakea esim. Googlen kautta hakusanaparin *Motion capture* avulla. Ks. **Motion capture** [kuvahaun tulokset](#)

b. Dickensin klassikotarina on toteutettu 3D-tekniikkaa käyttäen. Keskustelkaa mitä tällä tekniikalla tarkoitetaan ja millaista lisäarvoa elokuvan tekijät hakevat kyseisen tekniikan avulla elokuvan katselukokemukseen.

3D-grafiikka eli kolmiulotteinen grafiikka (engl. three dimensional) on tietokonegrafiikkaa, joka on sisäisesti mallinnettu kolmen tilaulottuvuuden suhteen. 3D-grafiikka kuitenkin yleensä esitetään kaksiulotteiselle kuvapinnalle heijastettuna. Lähde: wikipedia

c. Lukekaa elokuvan synopsis ennen elokuvan katselua.

d. Tehtävä elokuvan katseluun: Valitkaa joulun hengistä yksi ja tarkastelkaa erityisesti juuri sen ulkonäköä, ominaisuuksia ja pohtikaa samalla, mitä se haluaa opettaa elokuvan päähenkilölle, Scroogelle.

Tarkastelkaa myös elokuvan tapahtumapaikkoja ja kaupunkimaisemia.

Elokuvan katselun jälkeen

Tehtävät, joissa viitataan kirjaan, liittyvät tarinan tuoreimpaan kuvitettuna laitoksena julkaistuun suomennokseen: *Charles Dickens: Saiturin joulu. 2007 Egmont Kustannus Oy Ab. Suom. Antti Autio.*

2. Saiturin hahmo esikuvana

a. Mitä sairuruudella tarkoitetaan? Keksittekö synonyymejä sairuruudelle?

b. Millainen on tarinan päähenkilö Ebenezer Scrooge? Miten sairuruus näkyy hänessä?

Millaisia asioita elokuva kertoo tarinan päähenkilöstä? Mitä asioita elokuva ei kerro hänestä? Kertooko Charles Dickensin kirja Ebenezer Scroogen hahmosta elokuvaa enemmän? Kertokaa huomioistanne esimerkkejä.

Kirjassa kuvaillaan Scroogea näin:

"Synniksi asti ahnas itarus, joka puristi, tiristi, kovisteli, hamusi ja haali! Hän oli kova ja terävä kuin piikivi, josta ei millään ilveellä herunut anteliasta liekkiä. Hän oli salaileva ja eristäytynyt ja sulkeutunut kuin simpukka. Sisältäpäin hohkaava kylmyys kohmetti hänen iäkkäät piirteensä, nipisteli suippoa nenänpätä, kurtisti posket ja jäykisti käynnin. Se sai hänen silmänsä verestämään ja ohuet huulensa sinertämään ja antoi narisevalle äänelleen jäätävän sävyn. Hänen päätään, kulmakarvojaan ja luisevaa leukaansa koristi huurteinen kuura." Saiturin joulu s. 8.

Keskustelkaa, miksi Ebenezer Scroogesta on tullut niin katkera ja häijy?

c. Mitä Scrooge ajattelee köyhyydestä ja köyhistä? Hän tuumaa, että kuolkoot, vähentävätpä samalla liikakansoitusta.

Hän puhuu myös luonnonvalinnasta. Mitä sillä tarkoitetaan?

d. Carl Barks ihaili englantilaiskirjailija Charles Dickensin Joulutarinaa ja lainasi teoksesta nimen, Scrooge, uudelle hahmolleen, Roope Ankalle.

Vertailkaa pareittain Ebenezer Scroogen ja Roope Ankan hahmoja keskenään. Keskustelkaa yhdessä huomioistanne.

Charles Dickensin *Christmas Carol* sai suuren suosion jo ilmestyessään. Ajan saatossa siitä on tullut todellinen jouluklassikko. Klassikot - teokset, joille on vakiintunut pysyväisarvo ja merkitys kulttuurissamme –ovat usein esikuvia taikka innoittajia uusille tarinoille ja hahmoille.

Dickensin 1800-luvulla luoma Ebenezer Scroogen hahmo toimi Carl Barksin innoittajana maailman tunnetuimmalle ja kitsaimmalle pohatalle Roope

Ankalle. Barksin versio Ebenezeristä eli Scrooge McDuck esiteltiin maailmalle Barks-klassikossa *Joulu karhuvuorella* vuonna 1947. Sarjakuvaryhdyndun sanat:” Tässä minä kyyhötän isossa autiossa majassani odotellen joulua – sitä löperöä aikaa, jolloin kaikki ovat olevinaan niin hyviä ystäviä. Pyh!” kuvaavat hyvin tunnelman, joka Scroogehahmoon konkretisoituu niin Dickensin tarinassa kuin Barksin versiossa.

Lähde: Juha Rosenqvistin elokuva-arvostelu

Vantaan Laurissa vertaillaan Barksin ja Dickensin yhteyttä:

”Carl Barks ei itse ollut varsinainen jouluihminen, vaan hän piti joulua raadollisena ja varattomien ihmisten kannalta epäoikeudenmukaisena juhlanä. Niinpä jouluun liittyy Barksin sarjakuvissa valtavia vastuksia ja monenlaista moraalista testaamista.

Barks kritisoii monessa tarinassa ihmisten ahneutta, itsekkyyttä ja naurettavuuksiin menevää itsepäisyyttä, jota löytyi roppakaupalla niin kilpailuhenkiseltä Akulta kuin kitupiikki Roopelta.”

http://www.vantaanlauri.fi/arkisto/2008/2008-12-11/jkr/Barks_ei_ollut_jouluihminen

Myös Matti Muukkonen tarkastelee Scroogea ja Roopea pohtiessaan eettistä yritystoimintaa:

”Myöhemmin tämä onneton vanha mies muuttui elinvoimaiseksi ja onnelliseksi amerikkalaisen liikemiehen esikuvaksi. Se mikä Dickensillä oli ollut sääliävä piirre, muuttui Barksilla tavoitteeksi.

Perimmältään näissä kahdessa Scrooge-hahmossa on kyse kahdesta erilaisesta eettisestä perinteestä. Toinen painottaa ihmisen sosiaalista vastuuta koko yhteisöään kohtaan ja toinen painottaa hänen menestystään.”

Lähde:cc.joensuu.fi/~muukkone/Muukkonen_Mit a_on_eettinen_yritystoiminta.doc

e. Miten elokuvan lopussa kuvataan päähenkilön muutosta? Mitä kerrotaan hänen kasvustaan ihmisenä?

Kuvailkaa, millaiseksi Scrooge muuttuu tarinan lopussa. Miten ihmiset suhtautuvat hänen muutukseensa?

Entä millainen on Pikku Timin tarina? Millaiseksi muodostuu Scroogen ja Pikku Timin suhde? Mitä heistä kerrotaan kirjan lopussa?

3. Joulun merkitys

a. Miksi joulua vietetään? Viettävätkö kaikki joulua? Mitä erilaisia jouluperinteitä tunnette? Millaisia ovat oman perheenne jouluperinteet? Millaisena elokuva kuvaa joulun? Etsikää jouluaiheista tietoa seuraavasta osoitteesta:

<http://www.finlit.fi/tietopalvelu/juhlat/joulu/index.htm>

b. Scroogen sisarenpojan perheessä leikitään jouluna erilaisia leikkejä ja pelataan pelejä. ”Tällä kertaa leikin nimi oli Kyllä vai ei. Scroogen sisarenpoika ajatteli jotakin asiaa, ja muut yrittivät arvata, mikä se oli. Uteluihin sai vastata vain kyllä tai ei.” Saiturin joulu s. 109

Leikkikää samaa leikkiä.

Kyselkää vanhemmilta sukulaisiltanne, miten joulua juhliitiin ennen. Oliko heillä tapana pelata tai leikkiä ”seuraleikkejä”, kuten elokuvassa Scroogen sisarenpojan perheessä?

c. Mitä joulu merkitsee eri ihmisille? Mitä se merkitsee Scroogelle tai hänen sisarenpojalleen? Entä teille?

Pohtikaa, miksi Ebenezer Scrooge suhtautuu jouluun niin penseästi.

Nykypäivän jouluun liittyy runsas lahjojen antaminen ja saaminen. Lahjojen ostaminen ja joulumainonta ovat kaikille tuttuja. Pohtikaa yhdessä, millaista joulua meillä markkinoidaan ja millä tavoin?

Kuuluuko teidän jouluunne pysähtyminen, aito toisen kuuntelu ja yhteisen ajan jakaminen?

Miten lähimmäisiä voisi huomioida, muistaa ja kuunnella erityisesti jouluna? Miettikää erilaisia tapoja huomioida ja muistaa perheenjäseniä, sukulaisia tai ystäviä. Millaisista asioista he pitävät?

d. *Tarinan sanotaan muokanneen ihmisten käsityksiä ”joulun hengestä”.* Mitä joulun hengellä mielestänne tarkoitetaan? Miten Ebenezer Scroogen käsitys joulun hengestä muuttuu elokuvan aikana?

e. Etsikää hyvän joulun toivotuksia eri kielillä.

4. Ajankuva

a. Tarkastelkaa tarinan alkua. Mikä elokuvan tai kirjan alussa antaa viitteitä siitä, että kirja kertoo menneestä ajasta? Antakaa esimerkkejä.

Tarina kuvaa viktoriaanista aikakautta, joka katsotaan Englannissa teollisen vallankumouksen ja britti-imperiumin huippukaudeksi. Se kesti vuodesta 1827 vuoteen 1901, jolloin kuningatar Viktoria oli vallassa.

Aikakautta leimasivat ankara ja monien mielestä suorastaan säälimätön tapakulttuuri yläluokan piirissä sekä tiukka jako eri yhteiskuntaluokkiin.

Viktoriaaninen muoti ja tyyli oli rehevää ja varsinkin naisten muoti suorastaan tuhlailevaa. Lähde: Wikipedia

Poimikaa tarinasta jokin esine, joka liittyy menneeseen aikaan. Mikä olisi esineen vastine nykyaikana?

b. Keskustelkaa, sopiiko seuraava kuvaus mielestänne mihinkään nykypäivän maailmassa:

"Kadut olivat kieroja ja kapeita, puodit ja asuinrakennukset ränsistyneitä, ihmiset puolialastomia, juopuneita, homssuisia ja rumia. Kujat ja käytävät oksensivat hajunsa ja törkynsä rönsyileville kaduille likakaivojen tavoin, ja koko paikka löyhkäsi rikollisuudelta, saastalta ja kurjuudelta." Saiturin joulusta s. 123

c. Elokuvan kuvallisessa kerronnassa on haluttu korostaa Dickensin alkuperäistarinan reaali maailmaa. Samaa henkeä on kirjan viimeisimmässä suomennoksessa, jossa P. J. Lynchin kuvitus tukee tekstin luomaa ajankuvaa.

Millaisena Lontoota kuvataan elokuvassa? Tarkastelkaa, miten tarinan aikakausi näkyy elokuvassa tai kirjassa? Tarkastelkaa koteja, ihmisten vaatteita, ammatteja, jne. Etsikää kirjasta sitaatteja, jotka kuvaavat hyvin kyseistä aikaa.

Miten rikkaiden ja köyhien välistä eroa kuvataan?

d. Millainen olisi moderni Saiturin joulusta? Siirtäkää tarina tähän päivään, 2000-luvun joulun. Kirjoittakaa lyhyt tarina tai suunnitelkaa ja toteuttakaa A2-kokoiselle paperille modernin Saiturin joulun elokuvan mainosjuliste.

5. Dickensin kieli

Elokuvan dialogi perustuu lähes yksinomaan Charles Dickensin alkuperäistekstiin, joka on julkaistu jo vuonna 1843. Dickensin tyyllille on tyypillistä yksityiskohtien paljous, nokkela puhekielen kliseitä irvaileva ja sanoilla leikkitelevä kieli.

LIITE 1 esittelee taustoja kirjailijan elämästä ja teoksista.

a. Tutkikaa Dickensin kieltä kirjasta *Saiturin joulusta*.

Etsikää tekstistä kuvailevia sanoja ja kirjoittakaa muistiin viisi kiinnostavinta.

Etsikää kirjasta sanoja tai asioita, jotka liittyvät mielestänne menneeseen aikaan. Löydättekö sanoja, joiden merkitystä ette tunne.

Etsikää ja merkitkää liimalapulla kirjasta hyvä tekstipätkä, josta käy ilmi kirjailijan tyyli tai kirjalle tyypillinen kieli.

b. Tehkää huomioistanne "viestilappuja", joihin kirjoitatte löytämäne sanat tai tekstikatkelmat. Tehkää lapuista mahdollisimman dickensiläisiä, ajan henkeen sopivia.

Paperista voi tehdä "vanhan näköistä" kastamalla sen teellä tai kahvilla värjättyyn veteen. Millainen fontti mielestänne sopisi tekstin tyyliin?

c. Miten Scrooge puhuttelee muita? Millaisia haukkumasanoja elokuvassa käytetään? Nilkki, hampuuksi, heittiö, torvelo, pannahinen, kammotus.

Tutustukaa vertailun vuoksi myös Aleksis Kiven, Dickensin aikalaisen, kieleen. Lukekaa esim. *"Nummisuutareita" tai "Seitsemää veljestä"*.

Kiven teoksissa on lukuisia hauskoja sanontoja ja myös mm. haukkumasanoja. Naasikka, himphamppu, poutahaukka, mällistelevä huuhkain, kanalja, ryökäle, junkkari, nokitonttu, turvikko, nallikka, hunsvotti, kenkäräja, knääkkä, mullikka, kelmi, peijakas, häyrypää kukko, keppikoni, köntti, iiliskotti.

d. Valitkaa joku sanoista ja keksikää henkilö, johon sana sopisi. Kuvailkaa ja kertokaa hänestä tavalla, joka sopii valitsemaanne

sanaan. Piirtäkää myös kuvia henkilöistä. Millainen olisikaan iiliskotti tai hampusi?

e. Sanojen metsästystä

Aleksis Kivi kuvailee eri asioita, kuten luontoa kauniisti mm. *"Seitsemässä veljeksessä"*: kalvakka impi, kipinöitsevä sauna, suitsuava tai pyörähtelevä savu, valkea loimottaa, ilma ja tuulet soi, metsän takana ihana ilman lakeus, taivaan hehkuva portti, kiiltelevä pilven reuna, kaste kiiltelee kedolla, sumu kiiriskelee, kulkee hiipistellen hiljaa, lempeä lehto, armas aho, pilven haitale, aurigon heleä paiste, nummen helma, valkeavaahtoinen pihlaja, Metsolan kantele, unien Kultala.

Löydättekö lisää kuvauksia?

f. Tehkää Kiven sanoista **aamunavaus** keskusradion kautta. Kertokaa aluksi sanojen metsästyksestä Kiven kirjoista. Sitten oppilaat, Kiven leikkisään sävyyn "haukkuvat" toisiaan: Senkin nokitonttu, sinä mokomakin junkkari, olet aika mullikka jne.

Luetelkaa lopuksi löytämiänne kauniita sanoja ja luonnon kuvauksia.

Aamunavauksen päätökseksi sopii esimerkiksi *Timon laulu (Makeasti oravainen, säv. Kaj Chydenius)*.

6. Henkien opettamaa

a. Kuka on haamu, joka tulee varoittamaan Scroogea? Miksi hän tulee? Mitä asiaa hänellä on Scroogelle? Missä Scrooge ensin huomaa hänet? Jacob Marley. Kolkuttimessa on Marleyn kasvot.

Marleyn haamu kertoo:

"On säädetty niin, että jokaisen ihmisen sielun on vietettävä aikaa toisten ihmisten parissa ja päästävä vaeltamaan maita ja mantoja. Jos niin ei tapahdu ihmisen elinaikana, sielun on täytettävä ehto kuoleman jälkeen. Se on tuomittu koluamaan maailmaa ja todistamaan tapahtumia, joihin se ei enää voi vaikuttaa, mutta jotka se olisi vielä eläissään voinut kääntää hyväksi.

Olen tullut varoittamaan sinua ja kertomaan, että sinulla on mahdollisuus välttää minun kohtaloni. Saat piinaksesi kolme henkeä. Ilman henkien vierailuja et pääse pois polulta, jota minäkin kuljin." Saiturin jouluku s. 32 ja 36

Palatkaa ennakkotehtävään.

Elokuvan toisina päähenkilöinä voidaan pitää joulujen henkiä. Millaisia elokuvan henget ovat? Millaisia ominaisuuksia niillä on? Miltä ne näyttävät?

Mitä joulun henget haluavat opettaa Scroogelle? Mitä ajatuksia teille herää joulun henkien osoittamista asioista? Entä Tietämättömyyden ja Puutteen lapsista?

b. Kirjoitakaa yhdestä valitsemastanne joulun hengestä pieni kuvaus tai tarina. Miksi siitä tuli sellainen kuin se oli?

c. Piirtäkää myös kuva valitsemastanne hengestä.

Maalatkaa taustat elokuvan tunnelman mukaisiksi. Tässä yhteydessä kannattaa tutkia myös kirjasta P J Lynchin kuvituksen värimaailmaa ja tapaa kuvata asioita.

d. Dickensin tarinassa pohditaan pahan ja ikävän merkitystä ihmisten elämässä. Dickensin kirjoittaa asioista korostaen ja melko mustavalkoisesti. Kun hän kuvaa pahaa, vastapainona on sen yhteydessä on myös hyviä asioita. Kun on joku on kokenut jotakin pahaa, hänestä hyvyys tyntuu erityisen ihanalta. Millaisia hyviä ja kauniita asioita on kuvattuna elokuvassa tai kirjassa? Millaisia pahoja ja surullisia asioita löydätte?

Keskustelkaa, mitä tarkoitetaan hyvällä ja pahalla. Pohtikaa kahden-kolmen hengen ryhmissä, millaisia hyviä tai pahoja asioita nykyään maailmassa on? Mitä hyvää tai pahaa teidän elämäänne liittyy? Tehkää sitten yhteinen lista molemmista. Yrittäkää löytää yhtä monta asiaa molempiin listoihin.

e. Kuiskauksien tunneli

Asettukaa kahteen riviin kasvot vastakkain. Rivien väliin jätetään noin metri tilaa, että välistä mahtuu kulkemaan hyvin. Muistelkaa äskeisiä listoja, joihin kirjasitte hyviä ja pahoja asioita.

Toinen rivi on hyvän ääni, joka kuiskii hyviä asioita. Vastakkainen rivi on pahan ääni, joka kuiskii ikäviä, pahoja asioita.

Yksi oppilaista asettuu kujan alkupäähän ensimmäiseksi kulkemaan rivien välistä silmät kiinni hitaasti, kuunnellen kuiskauksia.

Kun ensimmäinen oppilas on kulkenut rivin toiseen päähän, hän asettuu kuiskaajaksi rivin jatkoksi.

Alkupäästä lähtee aina uusi oppilas vuorollaan kulkemaan silmät suljettuina kujaa pitkin ja asettuu lopuksi rivien päässä kuiskaajan asemaan. Näin toimitaan, kunnes kaikki ovat saaneet kerran kulkea kujan läpi. Vaihtakaa rivien rooleja. Koettakaa keskittyä kuuntelemaan ristiriitaisia kuiskauksia. Kujan läpi kulkevaa ei saa koskettaa. Keskustelkaa lopuksi siitä, miltä kujan läpi kulkeminen tuntui.

7. Kummitustarina

a. Millainen tunnelma elokuvassa on? Millaisia ovat elokuvan maisemat ja tapahtumapaikat?

BEING A Ghost Story of Christmas –Mitä kummitustarinalle tyypillistä Saiturin joulu elokuvassa tai kirjassa mielestänne on?

b. Mistä tunnistaa kummitustarinan? Mitkä asiat ovat niille tyypillisiä? Keskustelkaa, missä olette kuulleet kummitustarinoita ja millaisia ne ovat olleet.

Pohtikaa, mitä eri tehokeinoja on mahdollista käyttää, jos kyseessä on kirja, elokuva, kuunnelma tai peli.

c. Keksikää ja kirjoittakaa kummitustarinoita. Kertokaa toisillenne omia tai kuulemianne kummitustarinoita, jossakin jännittävässä tilassa, kuten vintillä tai kellarissa.

d. Elokuvan kolmas ja viimeisin joulun henki on kuvattu hyvin kummitusmaiseksi ja varjomaiseksi. Tarkoituksena lienee kauhun ja pelon herättäminen Scroogessa, kun tämä joutuu kohtaamaan tulevaisuutensa.

Tarkastelkaa varjokuvaa Nosferatusta ja miettikää, kuinka kyseinen varjohahmo on aikaansaatu.
<http://www.leffatykki.com/elokuva/nosferatu/kuvat>

e. **Varjokuvien tekeminen ja kuvaaminen**
Katosta alas viritetään valkoinen lakanakangas. Varjon tekemiseen tarvitaan myös riittävän voimakas valo. Kokeilkaa erilaisten varjohahmojen tekemistä.

Pohtikaa myös, kuinka voitte korostaa erilaisia piirteitä. Miten saatte aikaan jännittäviä tai pelottavia hahmoja? Valokuvatkaa onnistuneimmat asennot ja hahmot.

Varjokuvat hiilipiirroksina

Varjokuvat voi myös ikuistaa hiilipiirroksina. Hiilellä saa piirrettyä hyvin valo ja varjoja. Kokeilkaa ennen varsinaista piirrosta tehdä hiilellä eri valöörejä.

Piirtää voi myös pitämällä hiiltä erilaisilla otteilla, kuten lappeellaan tai kynäotteella.

Paperiksi hiilipiirroksiin sopii hyvin esimerkiksi voimapaperi, jonka toinen puoli pehmeämpi ja hiukan karkea.

Kun hiilityössä haluaa saada aikaan valon ja varjon vaikutelmia, aluksi mustataan paperi kokonaan hiilellä. Valokohtia saa esille poistamalla hiiltä pyyhkeellä avulla.

Hiilellä tehtyä jälkeä voi korjaila ja pyyhkiä myös vaikkapa paperinenälinällä ja piirrosjälkeä voi levittää sormilla.

Lopuksi valmiit hiilityöt kiinnitetään fiksatiivin avulla.

8. Charles Dickens

a. **LIITE 1** taustoittaa kirjailija Charles Dickensin elämää ja tuotantoa lyhyesti. Tutustukaa siihen.

Dickensin teoksia sanotaan satiireiksi. Keskustelkaa, mitä satiirilla tarkoitetaan. Etsikää sanalle määritelmä sanakirjasta tai wikipediasta.

b. Seuraavassa osoitteessa voi käydä testaamassa omaa Dickens tietouttaan.
<http://www.visakisa.com/quick.php?no=2019&quiz=Charles-Dickens/>

c. Keskustelkaa, millaisiin asioihin Dickens ottaa kantaa tai mitä hän kritisoi tarinassaan *Saiturin joulu*? Lukekaa **LIITE 1** Dickensin elämästä. Pohtikaa, miten hänen omat elämäkokemuksensa näkyvät kertomuksessa?

d. Tekopyhyys on yksi Dickensin kertomusten aiheista. Pohtikaa, mitä tekopyhä tarkoittaa?

Toinen kolmesta hengestä, nykyisen joulun henki sanoo näin: ”Täällä maan päällä on

ihmisiä, jotka väittävät tuntevansa meidät ja tekevät kaikki himokkaat, ylpeät, pahansuovat, vihamieliset, kateelliset, kiihkoilevat, ja itsekkäät, tekonsa meidän nimissämme. Meille ja meidän sukulaisillemme he ovat niin vieraita, että voisivat yhtä hyvin olla kuolleita.” Saiturin joulu s. 84

e. Keskustelkaa kirjuri Bob Cratchitin perheestä. Mitä hänen perheestään kerrotaan? Millä tavoin köyhyys vaikuttaa heidän elämäänsä? Millaisia huolia heillä on entä mitkä asiat tekevät heidät onnelliseksi?

”Kaikessa tässä ei ollut mitään loisteliasta. Perhe ei ollut erityisen komea eikä hyvin pukeutunut, heidän kenkensä olivat puhki kuluneet ja vaatteensa vaatimattomat. He olivat kuitenkin onnellisia ja kiitollisia ja osasivat nauttia toistensa seurasta sekä yhteisestä juhlahetkestä.” Saiturin joulu s. 96

f. Dickens tuo kertomuksessaan esille ajatuksiaan siitä, miten piittaamattomuus ja ahneus vaikuttavat ihmisen elämään ja luovat loputtoman köyhyyden ja kurjistumisen kierteen.

Lukekaa uutistekstit **LIITE 2**. Millaisia ajatuksia ne teissä herättävät? Mitä ne kertovat tämän päivän köyhyydestä, sen syistä ja seurauksista?

g. Pohtikaa, millaisiin asioihin te voisitte ottaa kantaa tai mitä voisitte kritisoida omassa elinympäristössänne tai tässä ajassa. Kirjottakaa siitä lyhyt perusteltu mielipide tai kannanotto.

9. Tarina elää

Elokuvan alkuperäisteos on Charles Dickensin *A Christmas Carol in Prose, Being a Ghost Story of Christmas*, jonka ensipainos julkaistiin jo 19.12.1843.

Dickens kirjoitti novellin nopeasti, kuudessa viikossa taloudellisten vaikeuksiensa vuoksi. Tästä huolimatta tarinasta tuli heti suuri menestys. Osin Dickensin omakohtaisista elämäkokemuksista ammentava tarina on koskettanut inhimillisellä lämmöllään jo lukuisia sukupolvia. Tarinasta on tehty useita sovituksia lähes kaikissa kertovan taiteen muodoissa.

Teoksesta on tehty useita suomennoksia; *Joulun-aatto*. W. Churberg, 1878. Suomentanut Waldemar Churberg.

Joulu-ilta. WS, 1893. Suomentanut D. K. Wyyryläinen.

Jouluaatto. Karisto, 1932. Suomentanut Werner Anttila.

Joululaulu. WSOY, 1984. Suomentanut Marja Helanen-Ahtola.

Saiturin jouluyö. Satukustannus, 1986. Suomentanut Jukka Torvinen.

Joululaulu. Basam Books, 2001. Suomentanut Tero Valkonen.

Saiturin joulu. Egmont Kustannus Oy Ab, 2007. Suomentanut Antti Autio.

Radiokuunnelma nimellä *Charles Dickensin joulutarina*. Lähde:

http://fi.wikipedia.org/wiki/Charles_Dickensin_joulutarina

Charles Dickensin jouluklassikosta on tehty myös elokuvia aina vuodesta 1901 alkaen. Tässä muutamia:

Barbie ja joulutarina, 2008

Saiturin joulu, 2003/Jimmy T Murakami

Muppettien joulu, 1992

Haamujen kosto, Scrooged, 1988/Richard Donner.

Mikki Hiiren jouluaatto, 1983/ Burnet Mattinson

Saiturin joulu, Scrooge 1951/Brian Desmond Hurst.

Sarja: Musta Kyy/Blackadder's mukailee löyhästi Dickensin tarinaa Christmas Carol (1988).

Jos jokin elokuvista on tuttu ennalta, niin vertailkaa niitä keskenään.

“Olen pyrkinyt manaamaan tällä aavetarinalla esiin erään aatteen hengen, joka ei saa suututtaa lukijoitani sen enempää itseensä, toisiinsa, jouluun kuin minuunkaan. Kummittelkoon se lempeästi heidän kotonaan, älköönkään kukaan sitä karkottako.”

Charles Dickensin *Joululaulu* vuodelta 1878.

Oppimateriaalin ovat laatineet
luokanopettajat
Annika Henriksson ja Tuula Niiniranta
Oppimateriaalin on tuottanut
Koulukino.

LIITE 1 Lyhyesti Charles Dickens elämästä ja tuotannosta

Charles John Huffam Dickens (7. helmikuuta 1812 – 9. kesäkuuta 1870) syntyi Portsmouthissa alempaan keskiluokkaan kuuluvan pikkuvirkamiehen poikana. Vanhemmat pystyivät kustantamaan kunnollisen koulutuksen vain yhdelle lapsistaan, ja päättivät sijoittaa Charlesin sisareen. Isä oli kyvytön raha-asoiden ja muiden järjestelyjen hoitamisessa, ja jatkuvasti veloissa. Viimein hän joutui velkavankeuteen.

Juuri 12 vuotta täyttänyt Charles lähetettiin kenkävoidetehtaan kellariin apulaiseksi – nöyryyttävä kokemus, jonka hän muisti lopun ikänsä. Hän ei voinut antaa anteeksi äidilleen, että tämä koetti pitää opinhaluisen pojan puoliväkisin tehtaassa. Dickens onnistui opiskelemaan pikakirjoitusta, ja nopeutensa ansiosta hän pääsi töihin asianajotoimiston apulaiseksi ja 17-vuotiaana toimittajaksi. Toimittajan työssään hän oppi tuntemaan Lontoon monelta eri puolelta.

Dickens on **tunnetuin Englannin viktoriaanisen kauden kirjailijoista**. Hän oli aikansa tuotteliaimpia viihdekirjailijoita. Dickensin teokset julkaistiin yleensä aikakauslehdissä jatkosarjoina, joita seurattiin kuin nykyajan saippuaopperaa. Julkaisumuodosta lienee johtunut, että ne laajenivat valtaviksi tiiliskiviksi. Ajan kehnon tekijänoikeuslainsäädännön vuoksi Dickens joutui elättämään itseään myös lukukierteilla, joilla hän luki teoksiaan ääneen. Työn rasittamana hän lopulta menehtyi halvauskohtaukseen.

Dickensin **romaneille ovat ominaisia** parodiset, miltei surrealistisen höpsöt ja juuri siksi mieleenpainuvat henkilöhahmot, esimerkiksi Pickwick-kerhon hömelöt herrasmiehet, sekä suuret tunteet, jollaisia ei yleensä yhdistetä englantilaiseen kulttuuriin. Viktoriaanisen maailman kuvaus on tarkkaa ja maanläheistä huolimatta satiirisesta liioittelusta. Juonten yksinkertaisuus hukkuu yksityiskohtien paljouteen ja mehevän nokkelaan, puhekielen kliseitä irvailevaan ja sanoilla leikittelevään kieleen.

Realistisimmillaan Dickens on kuvatessaan lasten maailmaa ja sen julmuutta. Koska hän itse joutui rutiköyhän pikkuvirkamiehen poikana monien muiden viktoriaanisen kauden lasten tavoin menemään töihin elättääkseen perhettä, hänen kirjoissaan kuvataan mukaansatempaavasti myös aikakauden elämän synkkiä puolia.

Dickensin **kuuluisimmat romaanit** ovat *Pickwick-kerhon jälkeenjääneet paperit* (1836–1837), *Oliver Twist* (1837–39), *Nicholas Nickleby* (1838–1839), *David Copperfield* (1849), *Kolea talo* (1852–1853), *Kaksi kaupunkia* (1859) ja *Suuria odotuksia* (1861). Tunnettu on myös hänen joulukertomuksensa saituri Scroogesta, *Joululaulu* (1843). Selvimmin omaelämäkerrallinen on David Copperfieldin tarina, kun taas ”*Kahdessa kaupungissa*” Dickens uskaltautuu kuvaamaan Ranskan vallankumouksen tapahtumia.

Dickensia pidetään laajalti Englannin ja englantilaisuuden tunnuskuvaana. **Satiiri ja yhteiskuntakritiikki** olivat hänen teoksissaan keskeisellä sijalla. Esimerkiksi romaani *Kolea talo* alkaa kuvauksella mielettömiin mittoihin venyneestä oikeusjutusta ”*Jarndyce vastaan Jarndyce*”, jonka nimikin on sanaleikki (Jarndyce äännetään kuten jaundice, keltatauti).

Hänen yhteiskuntakritiikkinsä oli ennen muuta moraalista, ei poliittista laatua, ja vallankumouksellisiin ja sosialistisiin pyrintöihin hän suhtautui epäluuloisesti, kuten näkyy teoksesta *Kaksi kaupunkia*, jossa mässäillään kuvauksilla rahvaan väkivaltaisuudesta.

Lähde: Wikipedia ja

http://fi.risingshadow.net/index.php?option=com_library&Itemid=67&action=author&author_id=1314

LIITE 2

03. 09. 2009

Köyhyys lisääntyy Suomessa. Tulojen perusteella köyhäksi luokiteltuja on jo yli 700 000. Vielä pari vuotta sitten köyhyysrajan alapuolella eli 100 000 ihmistä vähemmän.

http://yle.fi/uutiset/kotimaa/2009/09/suomessa_on_700_000_koyhaa_976888.html

10.11.2009

Kirkon Ulkomaanavun mukaan ainakin 20 miljoonaa ihmistä Etiopiassa, Keniassa, Somaliassa, Sudanissa ja Eritreassa tarvitsee ulkopuolista ruoka-apua. Itä-Afrikka on kärsinyt toistuvasta kuivuudesta, ja ilmastonmuutos on entisestään vaikeuttanut tilannetta.

26.10.2009

Jopa puolet laosilaisista lapsista alipainoisia. Ki-poika on täyttänyt seitsemän, mutta näyttää kolmevuotiaalta. Hänellä on väärät sääret ja oudon muotoinen pääkallo. Terveystoimittaja epäilee kasvuhäiriöiden syyksi riisitautia. Laosissa joka toinen lapsi on kitukasvuinen kehnon ravinnon vuoksi.

22.10.2009

Yli 173 miljoonaa ihmistä vaati kansainvälisessä Stand Up, Take Action, End Poverty Now -kampanjassa maidensa johtajilta toimia köyhyden kitkemiseksi ja vuosituhattavoitteiden saavuttamiseksi. Guinnessin ennätyskirjaan päässyt mobilisointitempaukset on historian suurin.

21.10.2009

Taluskriisi on iskenyt kehitysmaiden köyhiin perheisiin pahemmin kuin mikään muu viimeaikainen kriisi, todetaan YK:n elintarvike- ja maatalousjärjestö FAO:n vuosiraportissa. Somalia, Afganistan, Etiopia, Irak ja Eritrea muodostavat kärkijoukon listalla, johon on koottu 16 kaikkein haavoittuvinta valtioita. <http://maailma.net/tiedonhaku/kehitys/koyhyys>